

Ingen norsk hvitbok?

Av overlæge Johan Scharffenberg

I «Morgenbladet» for 26. oktober 1950 gjorde jeg oppmerksom på den offisielle britiske hvitbok om Altmarkaffæren; jeg fant det påkrevd at vårt utenriksdepartement skulle utgi en tilsvarende hvitbok med notevekslingen på engelsk og i norsk oversettelse.

Professor dr. Halvdan Koht skrev i «Morgenbladet» for 27. oktober 1950:

«Eg går ut ifrå at det norske utanriksdepartement no vil gje ut ei norsk kvitbok om saka, og at det da vil ta med i den det oppsettet til norsk svar som var gjort ferdig, sjølvsagt med merknad om at det ikkje vart bori fram i London.» —

Dette gjelder svaret på den britiske utenriksministers utførlige note av 15. mars 1940.

Det norske svar ble ikke overlevert på grunn av den tyske okkupasjon 9. april.

Den britiske hvitbok ble utgitt «after consultation with the Norwegian Government». datoen for dens utgivelse er ikke angitt, men den må sannsynligvis nå være over et halvt år gammel.

Når Utenriksdepartementet har samtykket i notevekslingens offentliggjørelse på engelsk for en internasjonal lesekrets, må vår almenhet ha rimelig krav på en norsk utgave.

Den vil bl. a. vise at den norske regjering påla sendemann Colban i note av 17. februar 1940 å uttale forventning om at den britiske regjering «vil overlevere fangene til den norske regjering» og yte oppreisning («The Norwegian Government expect of the British Government that they will hand the prisoners over to the Norwegian Government and make due compensation and reparation»).

Selv om kravet var formelt juridisk berettiget, måtte den norske regjering være klar over at ingen britisk regjering kunne imøtekomme det.

Befrielsen av fangene vakte en jubelstorm i England. Underhuset ville øyeblikkelig ha styrtet en regjering som sendte dem tilbake til Norge. I tilfelle ville Tyskland krevd at Norge skulle utlevere dem for transport til tysk krigsfangenskap, og Norge ville da stått overfor en pinlig avgjørelse.

Var det klokt å fremsette et uoppfyldelig krav?

Altmarkaffæren fikk stor innflytelse på den videre utforming av den tyske okkupasjonsplan. — Allerede derfor bør alle dokumenter i Utenriksdepartementets store dossier offentliggjøres.

Vi har her et typisk eksempel på Utenriksdepartementets hemmeligholdelse av viktige dokumenter.

Professor dr. Koht skrev i «Arbeiderbladet» 9. februar 1951:

«For min personlege part må eg seia at eg berre kan vera glad for det som no endeleg har komi fram og at eg gjerne vil ha prenta alt som fins av aktstykkje om utanrikspolitikken vår før 9. april 1940. — Rettferdig dom og full forståing kan det ikkje bli for alt har komi opp i dagen. Eg vil ynskje at både Storting og Utenriksdepartement vil gje ut ei fullstendig aktstykkjesamling under offisielt ansvar og på slik ein måte at ein kan vera trygg for at referata er fullt ut korrekte.»

Det samme har jeg inntrengende fremholdt. Men så lenge almenheten ikke reiser et uimotståelig krav om full klarhet over okkupasjonens forhistorie, vil Stortinget og Utenriksdepartementet ikke lette på sløret.

Det svenske utenriksdepartement har vist langt større åpenhet ved offentliggjørelsen av dokument-samlingen «Förspålet till det tyska angreppet på Danmark och Norge den 9. April 1940.»

Johan Scharffenberg.